

Tegenspraak

Politie Noord- en Oost Gelderland
mr. T.H.J. Smits EMTP, ba

Waarom tegenspraak?

Aanleiding Nederland:

- Schiedammerparkmoord (grote maatschappelijke beroering)
- Evaluatie door Posthumus
- Programma Versterking Opsporing
- Tegengaan groepsdenken – tunnelvisie
- Onderdeel PVOV: tegenspraak

Wat is tegenspraak?

- Tegenspraak is het intern georganiseerd op een gestructureerde wijze doorlopend toetsen van beslissingen door niet bij het onderzoek betrokken medewerkers.
- Gericht op de (voor)genomen beslissingen van politie en OM om iets wel, of juist niet te doen.
- Loopt parallel aan het opsporingsonderzoek en de vervolging

Wat is tegenspraak?

- Identificatiefase: tegenspraak richt zich vooral op de hypothesen en beslissingen die geleid hebben tot bepaalde onderzoeksrichting, onderzoekssubject of een verdachte
- Bewijsfase: nadruk van tegenspraak ligt dan op de kwaliteit van het verzamelde bewijs en het dossier

Voorwaarden

- Tegensprekers geen onderdeel van het onderzoeksteam
- Tegensprekers verrichten geen onderzoekshandelingen
- Maken een tegenspraakjournaal en tegenspraakverslag op
- Tegensprekers hebben toegang tot volledige onderzoeksadministratie

Bij welke zaken tegenspraak?

- Zware misdrijven, grote maatschappelijke beroering, grote mate van complexiteit
- Verplicht bij: voltooide opzettelijke levensdelicten en zeer ernstige zedendelicten (niet bij ondubbelzinnig daderschap)
- Facultatief bij: overige zaken met bepaalde moeilijkheidsgraad, maatschappelijke commotie, en/of politiek of juridisch afbreukrisico

Wie besluit tot tegenspraak?

- Onder regie van de divisiechef recherche (politie) en de rechercheofficier van justitie (OM).
- Formulier: opdracht tegenspraak (aandachtspunten etc.)
- Tegenspraak adviseert aan de teamleider

Wanneer start tegenspraak?

- Zo vroeg mogelijk in het onderzoek starten
Waarom: Tegenspraak kan behulpzaam zijn bij ontwikkelen van de onderzoeksrichtingen
- Gedurende onderzoek afweging of nog noodzakelijk

Wie verricht tegenspraak?

- Politie: pool gekwalificeerde personen
- Eisen tegensprekers: brede recherche-ervaring, kennis van opsporingsproces, kennis van hypothese en scenariodenken, kennis van opsporingsbevoegdheden, kennis van groepsprocessen: tunnelvisie

Stellingen/discussie m.b.t. tegenspraak?

- Kunnen we niet volstaan met een collega die op het einde van de zaak het dossier doorneemt en het van commentaar voorziet?
- Tegenspraak kost te veel capaciteit/tijd?
- We hebben toch al interne tegenspraak? (kritisch denkvermogen binnen het team)
- Alleen bij de politie of ook bij het OM?

Wat is de meerwaarde?

- Voorkomen van tunnelvisie
- Kritisch toetsen van beslissingen => betere besluiten
- Sparringpartner

Diverse voorbeelden:

- Onderzoek Karpaat (inbraakscenario uitgerechercheerd?)
- Onderzoek Kamavos (1 verdachte: falsifiëren)
- Onderzoek IJzer (meerdere scenario's voldoende uitgesloten, meedenken over dilemma's)

Beschikbare documenten

- Instructie tegenspraak
- Protocol tegenspraak
- Checklist tegenspraak
- Format tegenspraakjournaal
- Format besluit tot toepassing tegenspraak